

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015	Ф-31.07- 05.01/053.00.2/Б/ОК36- 2023
	Примірник № 1	Арк 1/10

ЗАТВЕРДЖЕНО

Вченою радою факультету
педагогічних технологій та освіти
впродовж життя

31 серпня 2023 р.,

протокол № 11

Голова Вченої ради

Оксана ЧЕРНИШ

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ «ЕКЗИСТЕНЦІЙНА ПСИХОЛОГІЯ ТА ПСИХОПРОФІЛАКТИКА»

для здобувачів вищої освіти освітнього ступеня «бакалавр»
спеціальності 053 «Психологія»
освітньо-професійна програма «Екстремальна психологія»
факультет педагогічних технологій та освіти впродовж життя
кафедра психології та соціального забезпечення

Схвалено на засіданні кафедри
психології та соціального забезпечення
28 серпня 2023 р., протокол № 7

В.о. завідувача кафедри

 Марина ОКСЮТОВИЧ

Гарант освітньо-професійної програми

 Марина ОКСЮТОВИЧ

Розробник: доктор психологічних наук, професор, професор кафедри психології
та соціального забезпечення КОМАР Таїсія

Житомир
2023-2024 н.р.

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015	Ф-31.07- 05.01/053.00.2/Б/ОК36- 2023
	Примірник № 1	Арк 2/10

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність освітній ступінь	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	заочна форма навчання
Кількість кредитів – 4	Галузь знань: 05 «Соціальні та поведінкові науки»	Нормативна	
Модулів – 1	Спеціальність: 053 «Психологія»	Рік підготовки:	
Змістових модулів – 2		4-й	–
Загальна кількість годин – 120		Семестр	
		8	–
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних -5 самостійної роботи студента – 5	Освітній ступінь: «бакалавр»	Лекції	
		24 год.	–
		Практичні, семінарські	
		36 год.	–
		Лабораторні	
		- год.	–
		Самостійна робота	
		60 год.	–
Індивідуальні завдання			
Вид контролю: екзамен			

Співвідношення кількості годин аудиторних занять до самостійної і індивідуальної роботи становить: для денної форми навчання – 50% / 50%.

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015	Ф-31.07- 05.01/053.00.2/Б/ОКЗ6- 2023
	Примірник № 1	Арк 1/10

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Метою дисципліни «Екзистенційна психологія та психопрофілактика» є формування у здобувачів вищої освіти розуміння змісту екзистенційної психології в контексті проблеми психопрофілактики. Метою вивчення даної дисципліни є формування у студентів здатності розглядати людину як особистість, а не набір симптомів чи відхилень від клінічної норми; навчання здобувачів йти назустріч неминучому та досліджувати ідею справжнього сенсу; пошук відповідей на такі екзистенційні питання: відповідальність, вибір, смисл життя, екзистенційний вакуум, самотності, любов, щастя, доля. Саме розв'язання цих складних питань, пошук і знайдення на них відповідей складають основу психопрофілактики, бо людина, яка орієнтується в екзистенціалах людського буття має внутрішній стрижень, який забезпечує їй необхідний рівень стресостійкості в різних умовах життя, в тому числі й екстремальних.

Завданнями вивчення навчальної дисципліни є:

- вивчення понятійно-категоріального апарату дисципліни «Екзистенційна психологія та психопрофілактика»;
- вивчення історії розвитку екзистенціалізму в філософії та психології;
- визначення об'єкту та предмету навчальної дисципліни «Екзистенційна психологія та психопрофілактика»;
- з'ясування основних світоглядних відмінностей в розумінні основних екзистенціалів людського буття;
- вивчення метафізичної концепції особистості, яка є підґрунтям для розуміння змісту основних екзистенціалів людського буття.

У результаті вивчення навчальної дисципліни «Екзистенційна психологія та психопрофілактика» студенти повинні **знати**:

- зміст основних понять та категорій дисципліни «Екзистенційна психологія та психопрофілактика»;
- сутнісну характеристику кожного рівня духовного розвитку людини за метафізичною концепцією особистості;
- роль та значення процесу психопрофілактики в житті людини;
- значення розуміння змісту основних екзистенціалів людського буття для процесу психопрофілактики.

вміти:

- оперувати основними поняттями та категоріями дисципліни «Екзистенційна психологія та психопрофілактика»;
- вирізняти основні відмінності екзистенційної психології від інших психологічних напрямів;
- визначати власну позицію щодо розуміння основних екзистенціалів людського буття;
- застосувати набуті знання екзистенційної психології для процесу психопрофілактики.

Методологія вивчення навчальної дисципліни «Екзистенційна психологія та психопрофілактика» будується на взаємозв'язку теоретичних концепцій та тих практичних навичок, яких набувають студенти за результатами лекційних,

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015	Ф-31.07- 05.01/053.00.2/Б/ОК36- 2023
	Примірник № 1	Арк 2/10

практичних занять та самостійної роботи.

Відповідно до Стандарту вищої освіти України (перший (бакалаврський) рівень, галузь знань 05 Соціальні та поведінкові науки, спеціальність 053 «Психологія»), змісту освітньо-професійної програми, опанування навчальної дисципліни «Екзистенційна психологія та психопрофілактика» забезпечуватиме формування **інтегральної компетентності** (здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми у сфері психології, що передбачають застосування основних психологічних теорій та методів та характеризуються комплексністю і невизначеністю умов), а також таких загальних (ЗК) та спеціальних компетентностей (СК):

ЗК2. Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності.

ЗК5. Здатність бути критичним і самокритичним.

ЗК12. Здатність діяти на основі етичних міркувань (мотивів).

СК3. Здатність до розуміння природи поведінки, діяльності та вчинків.

СК4. Здатність самостійно збирати та критично опрацьовувати, аналізувати та узагальнювати психологічну інформацію з різних джерел.

СК11. Здатність до особистісного та професійного самовдосконалення, навчання та саморозвитку.

Здобуті знання з навчальної дисципліни «Екзистенційна психологія та психопрофілактика» стануть складовими таких програмних **результатів навчання:**

РН15. Відповідально ставитися до професійного самовдосконалення, навчання та саморозвитку.

РН17. Демонструвати соціально відповідальну та свідому поведінку, слідувати гуманістичним та демократичним цінностям у професійній та громадській діяльності.

РН18. Вживати ефективних заходів щодо збереження здоров'я (власного й оточення) та за потреби визначати зміст запиту до супервізії.

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015	Ф-31.07- 05.01/053.00.2/Б/ОК36- 2023
	Примірник № 1	Арк 1/10

3. Програма навчальної дисципліни

Змістовий модуль 1. Екзистенціальна філософія та світогляд сучасної людини

Тема 1. Філософія як джерело розуміння утруднень людини

Давньогрецька філософія як евдемонія. Місія філософії – розуміти, прояснювати і підтримувати конкретну дійсність звичайних людей.

Новий імпульс у зацікавленості філософів конкретними питаннями людського існування.

Екзистенційний підхід як привід звернутися до морального вибору, екзистенціальним кризам і постійним викликам повсякденної дійсності.

Сенс життя як фундаментальне філософське питання.

Екзистенціальна тривога і переживання безглуздості. Невизначеність моральних і етичних орієнтирів в сучасному світі. Ніцше про необхідність переоцінки цінностей.

Принципова важливість звернення до філософської карти людської екзистенції.

Категорія часу у людському житті. Життя як процес трансформації. Теперішнє як доля. Майбутнє як доля і призначення. Створення призначення зі спадщини і долі.

Тема 2. Принципова важливість звернення до філософської карти людської екзистенції

Ідея інтенціональності та феноменологія Brentano - Husserl. Прозорість людської свідомості та необхідність з'єднання зі світом.

Життєвий світ як середовище проживання, джерело напрямку життя, бажань і поведінки людини. Індивідуальна перспектива світу, точка відліку, власна атмосфера і світогляд.

Ситуації. З'єднання зі світом конкретними відносинами.

Людина як частина певної культури, навколишнього середовища, історії суспільства і конкретної ситуації. Можливість здійснення власного вибору всередині певної ситуації. Sartre про фактичність і необхідність визнання несвободи від

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015	Ф-31.07- 05.01/053.00.2/Б/ОКЗ6- 2023
	Примірник № 1	Арк 2/10

ситуації життя. Здатність вибору позиції.

Прикордонні ситуації. Самообман.

Мета життя як усвідомлення здатності вибирати. Людина як свобода, яка вибирає.

Тема 3. Екзистенціальна тематика в психології

Екзистенціальна тривога; відчай і надія; життя і смерть; самотність і єдність; свобода і відповідальність; абсурд і сенс; любов; присутність; вина; вірність; турбота; зосередженість.

Автентичність.

Тема 4. Практика екзистенціальної психотерапії

Опис консультативного і психотерапевтичного процесу.

Особливості терапевтичного контракту. Визначення терапевтичних цілей.

Терапевтичні відносини: три основні феноменологічні установки. Терапевтична «техніка» в екзистенціальній парадигмі (підходи).

Наголос на розвиток самосвідомості. Культивування свободи і відповідальності. Допомога у відкритті або творенні сенсу. Унікальність та ідентичність. Робота з тривогою. Відносини з часом.

Змістовий модуль 2. Психологічна профілактика

Тема 5. Місце психопрофілактики в сучасному суспільстві

Предмет психологічної профілактики. Зв'язок психологічної профілактики з психологічною гігієною. Історія розвитку ідей психопрофілактики. Психопрофілактика та психіатрія.

Поняття про первинну, вторинну та третинну профілактику. Взаємозв'язок понять психопрофілактики, психокорекції та немедикаментозної психотерапії.

Психопрофілактика і клінічна психологія. Психопрофілактика у педагогіці і соціальній роботі. Комплексний характер психопрофілактичних заходів. Соціальні зміни, соціальний розвиток та психопрофілактика.

Вплив інформаційних технологій на психіку людини. Інтернет-залежність, ігрова залежність і психопрофілактика.

Профілактика психологічних травм маніпулятивного спілкування.

Наркотична та алкогольна залежність у сучасному суспільстві. Фізіологічна та психологічна залежність. Сучасна сім'я, сімейні стосунки і психопрофілактика.

Тема 6. Поняття про стрес. Психопрофілактика стресових розладів

Розвиток досліджень фізіологічного та психологічного стресу.

Ознаки психологічного стресу. Поняття про позитивний та негативний стреси.

Поняття про загальний адаптаційний синдром. Типи реагування на стресогенні фактори.

Симптоми дистресу. Групи ризику та типологія чутливості до стресу.

Профілактичні заходи щодо зниження стресогенних чинників на психіку людини.

Тема 7. Прикладні аспекти психопрофілактики. Профілактика психогенних розладів

Психопрофілактика в роботі соціального педагога. Встановлення зв'язків зі

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015	Ф-31.07- 05.01/053.00.2/Б/ОКЗ6- 2023
	<i>Примірник № 1</i>	<i>Арк 1/10</i>

спеціалістами медичних, педагогічних, соціальних установ у психопрофілактичній роботі психолога.

Лекційно-просвітницька діяльність.

Профілактика наркотичної, алкогольної, комп'ютерної, ігрової та інших форм залежностей.

Характеристика психогенних впливів на організм людини.

Поняття про гострий та хронічний посттравматичний стресовий синдром.

Види та типологія психогенії. Поняття про ятрогенії та дидактогенії.

Тема 8. Історико-культурні та соціальні аспекти психокорекційної практики. Предмет психологічної корекції

Соціально-історичні умови виникнення терміну психокорекція.

Психологічне консультування та немедикаментозна психотерапія. Розуміння мети в психологічній допомозі.

Медична та психологічна парадигми в психотерапії. Орієнтування на усунення симптому, орієнтування на особистісний розвиток людини.

Західна та східна традиції у психологічній допомозі людині.

Інтегративні підходи. Поняття авторитарності та недирективності в психологічному консультуванні, психокорекції та психотерапії.

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015	Ф-31.07- 05.01/053.00.2/Б/ОК36- 2023
	Примірник № 1	Арк 2/10

4. Структура (тематичний план) навчальної дисципліни

Кредитні модулі	Змістові модулі	Кількість годин			
		Всього	Лекції	Семинарські	Самостійні
№1	Змістовий модуль 1. Екзистенціальна філософія та світогляд сучасної людини				
	Тема 1. Філософія як джерело розуміння утруднень людини	10	2	2	6
	Тема 2. Принципова важливість звернення до філософської карти людської екзистенції	14	2	4	8
	Тема 3. Екзистенціальна тематика в психології	16	4	4	8
	Тема 4. Практика екзистенціальної психотерапії	16	4	4	8
	МКР №1	2	X	2	X
	Разом змістовий модуль 1	58	12	16	30
№2	Змістовий модуль 2. Психологічна профілактика				
	Тема 5. Місце психопрофілактики в сучасному суспільстві	14	4	4	6
	Тема 6. Поняття про стрес. Психопрофілактика стресових розладів. Поняття про стрес. Психопрофілактика стресових розладів	16	4	4	8
	Тема 7. Прикладні аспекти психопрофілактики. Профілактика психогенних розладів	14	2	4	8
	Тема 8. Історико-культурні та соціальні аспекти психокорекційної практики. Предмет психологічної корекції	16	2	6	8
	МКР №2	2	X	2	X
	Разом змістовий модуль 2	62	12	20	30
РАЗОМ		120	24	36	60

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015	Ф-31.07- 05.01/053.00.2/Б/ОК36- 2023
	Примірник № 1	Арк 1/10

5. Теми семінарських (практичних, лабораторних) занять

Назва теми	Кількість годин
Тема 1. Екзистенційний підхід як привід звернутися до морального вибору, екзистенціальним кризам і постійним викликам повсякденної дійсності. Сенс життя як фундаментальне філософське питання. Екзистенціальна тривога і переживання безглуздості. Невизначеність моральних і етичних орієнтирів в сучасному світі. Категорія часу у людському житті.	2
Тема 2. Життєвий світ як середовище проживання, джерело напрямку життя, бажань і поведінки людини. Індивідуальна перспектива світу, точка відліку, власна атмосфера і світогляд. Ситуації. З'єднання зі світом конкретними відносинами. Людина як частина певної культури, навколишнього середовища, історії суспільства і конкретної ситуації.	4
Тема 3. Екзистенціальна тривога; відчай і надія; життя і смерть; самотність і єдність; свобода і відповідальність; абсурд і сенс; любов; присутність; вина; вірність; турбота; зосередженість. Автентичність.	4
Тема 4. Опис консультативного і психотерапевтичного процесу. Особливості терапевтичного контракту. Визначення терапевтичних цілей. Терапевтичні відносини: три основні феноменологічні установки. Терапевтична «техніка» в екзистенціальній парадигмі (підходи).	4
Тема 5. Предмет психологічної профілактики. Зв'язок психологічної профілактики з психологічною гігієною. Історія розвитку ідей психопрофілактики. Психопрофілактика та психіатрія. Поняття про первинну, вторинну та третинну профілактику. Взаємозв'язок понять психопрофілактики, психокорекції та немедикаментозної психотерапії. Психопрофілактика і клінічна психологія. Психопрофілактика у педагогіці і соціальній роботі.	4
Тема 6. Розвиток досліджень фізіологічного та психологічного стресу. Ознаки психологічного стресу. Поняття про позитивний та негативний стреси. Поняття про загальний адаптаційний синдром. Типи реагування на стресогенні фактори. Профілактичні заходи щодо зниження стресогенних чинників на психіку людини.	4
Тема 7. Психопрофілактика в роботі соціального педагога. Встановлення зв'язків зі спеціалістами медичних, педагогічних, соціальних установ у психопрофілактичній роботі психолога. Лекційно-просвітницька діяльність. Профілактика наркотичної, алкогольної, комп'ютерної, ігрової та інших форм залежностей. Характеристика психогенних впливів на організм людини. Поняття про гострий та хронічний посттравматичний стресовий синдром.	4
Тема 8. Соціально-історичні умови виникнення терміну психокорекція. Психологічне консультування та немедикаментозна психотерапія. Розуміння мети в психологічній допомозі. Медична та психологічна парадигми в психотерапії. Орієнтування на усунення симптому, орієнтування на особистісний розвиток людини. Західна та східна традиції у психологічній допомозі людині.	6
РАЗОМ	32

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015	Ф-31.07- 05.01/053.00.2/Б/ОК36- 2023
	Примірник № 1	Арк 2/10

6. Завдання для самостійної роботи

Передбачається, що в період вивчення дисципліни студент самостійно виконує ситуаційні вправи, вивчає матеріал курсу в процесі підготовки до практичних занять та семінарів, а також в цілому перед сесією. Частка самостійної роботи при вивченні навчальної дисципліни складає 50 % (60 год).

7. Індивідуальні завдання

Метою виконання індивідуальних завдань є: закріплення, поглиблення й узагальнення знань, отриманих студентами на теоретичних і практичних заняттях.

Індивідуальна робота студентів з навчальної дисципліни «Екзистенційна психологія та психопрофілактика» включає:

- анотування вивченої додаткової літератури;
- опрацювання визначених проблемних питань та їх обговорення на практичних заняттях;
- складання психодіагностичного інструментарію тощо.

8. Методи навчання

Під час навчання використовуються такі методи і прийоми як дискусія, самоаналіз, тестування, виконання професійно-орієнтованого завдання, дослідницько-пошукові, практико-орієнтовані методи, консультації, методи обробки, аналізу, синтезу. Також застосовуються традиційні та сучасні технології, а саме: особистісно-орієнтована, інформаційно-комп'ютерні, інтерактивні, проблемно-орієнтовані та технології змішаного навчання. Ці технології реалізуються у формі спостереження, пояснення, метод проблемного навчання, організаційного проектування.

9. Методи контролю

Контроль складається з поточного контролю виконання студентами самостійної роботи та модульного контролю, контролю виконання індивідуальних завдань та семестрового контролю.

Модульний контроль здійснюється шляхом перевірки графіку відвідування студентами лекційних та практичних занять та опрацювання відповідного матеріалу (у випадку пропуску занять), перевірки домашніх завдань, усного та письмового опитування і завершується написанням модульної контрольної роботи.

Семестровий контроль здійснюється шляхом складання екзамену.

10. Схема нарахування балів Критерії оцінювання модульного контролю

Форма контролю	Максимальна кількість балів
Всього за блок змістовних модулів 1	50
– перевірка домашніх завдань	5
– оцінювання відвідування	5

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015	Ф-31.07- 05.01/053.00.2/Б/ОК36- 2023
	Примірник № 1	Арк 1/10

– усні опитування	5
– письмові опитування	10
Модульна контрольна робота № 1	25
Всього за блок змістовних модулів 2	50
– перевірка домашніх завдань	5
– оцінювання відвідування	5
– усні опитування	5
– письмові опитування	10
Модульна контрольна робота № 2	25

Критерії оцінювання модульної контрольної роботи

Правильна відповідь на тестові питання	0,5 балів
Кількість тестових питань	50
Максимальна кількість балів	25

Підсумковий контроль

1. Оцінювання якості засвоєння дисципліни за всіма видами навчальних занять проводиться без участі студента на підставі усіх попередніх модульних контролів, що передбачені навчальним планом шляхом визначення середньозваженого балу (округленого до сотих) результатів модульних контролів.

2. Загальна кількість балів та результати семестрового контролю доводяться до відома студента. При проведенні підсумків семестрового контролю необхідно враховувати:

– у разі, якщо студент погоджується з результатом контролю, відповідна кількість балів та оцінка (за національною шкалою та шкалою ECTS) виставляються у відомість;

– у разі, якщо студент отримав від 0 до 59 балів, то у відомість за національною шкалою виставляється оцінка “незадовільно” (“F” та “FX” відповідно до шкали ECTS);

– у разі, якщо студент, який отримав позитивну оцінку за результатами модульного контролю, має бажання підвищити результати семестрового контролю, то він складає екзамен зі всього курсу під час сесії (за розкладом), результати якого виставляються у відомість.

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою
90 – 100	A	відмінно
82-89	B	добре
74-81	C	
64-73	D	задовільно
60-63	E	

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015	Ф-31.07- 05.01/053.00.2/Б/ОК36- 2023
	Примірник № 1	Арк 2/10

35-59	FX	незадовільно
0-34	F	незадовільно

11. Розподіл балів

Поточне тестування та самостійна робота								Сума
Змістові модулі (ЗМ)								
ЗМ1				ЗМ2				100
T1	T2	T3	T4	T5	T6	T7	T8	
12	14	12	12	12	12	14	12	

12. Рекомендована література

Основна література:

1. Дуткевич Т. В. Загальна психологія. Київ : Центр навчальної літератури, 2019. 388 с.
2. Карпенко Є. Емоційний інтелект у дискурсі життєздійснення особистості / Є. В. Карпенко // монографія. Дрогобич: Посвіт, 2020. 436 с.
3. Максименко С.Д., Соловієнко В.О. Загальна психологія: підручник. К.: МАУП, 2020. 256 с.
4. Методологія і психологія гуманітарного пізнання: колективна монографія. Тернопіль: ТНЕУ, 2019. 998 с.
5. Сабадуха В.О. Метафізика суспільного та особистісного буття. Івано-Франківськ: ІФНТУНГ, 2019. – 647 с.
6. Сабадуха О.В. Спонування як конститутивний елемент психіки людини. Вісник Київського національного університету імені Тараса Шевченка. Серія "Психологія". 2022. Том 2. № 16. С. 44–50.

Допоміжна література:

1. Психологія сприйняття та переробки інформації : Посібник для самостійної роботи здобувачів вищої освіти та дистанційного навчання / Л. В. Єременко. Мелітополь: ФОП Однорог Т. В., 2021. 150 с.
2. Мар'єнко Б.С. Основи психопатології: навч. посібник. Львів: Видавничий центр ЛНУ імені Івана Франка, 2020. 120 с.
3. Сабадуха В.О., Сабадуха О.В. Тайна Одкровення та Апокаліпсису: узмістовлення символіки. Психологія і суспільство. 2021 № 1. С. 66–81.
4. Michels, Moritz; Ralf, Schulze (2021). "Emotional intelligence and the dark triad: A meta-analysis". Personality and Individual Differences. 180 p.

Інформаційні ресурси в Інтернеті:

1. Електронна бібліотека Державного університету «Житомирська політехніка» <http://eztuir.ztu.edu.ua/>
2. Національна бібліотека України імені В.І. Вернадського [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://www.nbuv.gov.ua>
3. Наукові видання Інституту психології імені Г.С. Костюка Національної академії педагогічних наук України [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://psychology-naes-ua.institute/info/265/>